Qəbələ-2500 yaşlı paytaxt şəhərimiz

(Əvvəli ötən sayımızda).

Arxeoloji materialların təhlili göstərir ki, V əsrdən sonrakı dövrdə Qəbələnin dünyanın bir çox ölkələri və iri ticarət mərkəzləri ilə mədəni-iqtisadi əlaqələrinin miqyası da nəzərəçarpacaq dərəcədə genişlənib. Şəhər xarabalıqlarında və onun ətrafında aparılan tədqiqatlar zamanı tapılmış çoxsaylı sikkələr, Çindən, İrandan, Roma imperiyasından gətirilmiş rəngarəng çeşidli maddi mədəniyyət nümunələri də bunu təsdiq edir.

Xatırladaq ki, IV-VII əsrlərdə Qəbələnin ticarət əlaqələrində daha çox Sasani pullarından istifadə olunub. VIII əsrdən başlayaraq şəhərin ticarət dövriyyəsində ərəb pullarının xüsusi çəkisinin artdığı müşahidə olunur. Bunlarla yanaşı, Qəbələ və onun ətrafından çoxsaylı yerli pullar da tapılmışdır. Bu isə Qəbələnin Albaniyanın digər şəhərləri və şəhər tipli iri yaşayış məntəqələri ilə olan qızğın ticarət əlaqələrinin mövcudluğuna dəlalət edir. Bütün bunlar onu göstərir ki, Sasani mərzbanının iqamətgahının Bərdəyə köçürülməsi heç də Qəbələnin ölkənin əsas şəhəri olmaq funksiyasını itirməsinin nəticəsi kimi izah oluna bilməz. Əksinə, həm yazılı mənbələr, həm də arxeoloji tədqiqatların nəticələri Qəbələnin V əsrdən sonrakı dövrdə də intensiv inkişafından, ölkənin iqtisadi, mədəni və siyasi həyatında onun daha fəal iştirakından xəbər verir. Elə isə mərzbanlığın mərkəzi hansı zərurət nəticəsində ölkənin əsas şəhərindən aran ərazidə yerləşən Bərdəyə köçürülüb? Fikrimizcə, bu, hər şeydən öncə, Mehranilərin timsalında Girdiman vilayətinin hərbi-siyasi cəhətdən güclənməsi və faktiki olaraq onun Sasani İranından asılı olmaması ilə əlaqədardır. Sonda Qəbələnin tarixi ilə bu və ya digər dərəcədə məşğul olanlara onu da xatırlatmaq istərdik ki, 461-ci ildə qədim Azərbaycan dövləti olan Albaniyanın paytaxtı deyil, sadəcə Sasani mərzbanının iqamətgahı Qəbələdən Bərdəyə köçürülüb. Qəbələ ayrı-ayrı tarixi dövrlərdə Sasani və Bizans imperiyaları, Ərəb xilafəti və Xəzər xaqanlığı ordularının, habelə şimaldan köçərilərin Albaniya ərazilərinə olan dağıdıcı hücum və basqınları zamanı dəfələrlə çox ciddi dağıntılara məruz qalıb. Monqolların, Teymurilərin və Qızıl Orda birləşmələrinin Albaniyaya olan yürüşləri və ərazidə baş vermiş hərbi toqquşmalar zamanı Qəbələyə dəfələrlə çox ciddi ziyan dəyib. Lakin bütün bu dağıntılara baxmayaraq, şəhər yenidən dirçələrək XVIII əsrin əvvəllərinədək ölkənin iqtisadi, siyasi, hərbi, dini və mədəni həyatında mühüm rol oynamaqda davam edib.

Əfsuslar olsun ki, Azərbaycan Çar Rusiyası və Sovet imperiyasının tərkibində olduğu illərdə də Qəbələ dəfələrlə çox ciddi dağıntılara məruz qalıb. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində şəhərin cənub qala divarları rus hərbçiləri tərəfindən partladılıb. 1977-ci ildə Qəbələ radiolokasiya stansiyası tikilərkən milliyyətcə erməni olan mütəxəssislər tərəfindən yüksək gərginlikli elektrik xəttinin bilavasitə qədim şəhər ərazisindən keçməsi layihələşdirilib. Arxeoloq alimlərin ciddi etirazlarına baxmayaraq, şəhər ərazisinə ağır texnika gətirilərək orada bir neçə yerdə elektrik dirəkləri üçün yer qazılıb, beləliklə də qədim şəhər növbəti dəfə çox ciddi dağıntı qarşısında qalıb.

Lakin ümummilli lider Heydər Əliyev Qəbələ ətrafında baş verənləri dərindən araşdıraraq, məsələni Azərbaycan KP MK-nın büro iclasının müzakirəsinə çıxarmaq barədə tapşırıq verib. Ulu öndərin tapşırığı ilə təşkil olunmuş Dövlət Komissiyasının hazırladığı arayış Mərkəzi Komitənin 17 yanvar 1978-ci il tarixli iclasında geniş müzakirə olunub və abidənin qorunmasına laqeyd münasibət göstərən cavabdeh şəxslər ciddi cəzalandırılıb, az sonra isə Qəbələ respublika hökumətinin qərarı ilə Dövlət qoruğu elan olunub. Şəhəri sel sularının dağıdıcı təsirindən xilas etmək məqsədilə beton bəndlər tikilib. Ölkə rəhbərliyinin birbaşa qayğısı sayəsində Qəbələdə arxeoloji tədqiqatların yeni mərhələsi başlanıb.

Ötən əsrin 80-ci illərinin ortalarından başlayaraq ölkədə hökm sürən xaos və hərc-mərclik zamanı Azərbaycanın digər yerlərində olduğu kimi, Qəbələdə də arxeoloji tədqiqatlar dayandırılıb. Yalnız ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra orada yenidən elmi axtarışlara start verilib.

Minnətdarlıq hissi ilə bildiririk ki, bu gün qədim paytaxt şəhərimiz olan Qəbələ bir növ Cənubi Qafqazın ən geniş və ən müasir arxeoloji tədqiqatlar laboratoriyasına çevrilib. Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin xeyir-duası ilə 22 sentyabr 2014-cü ildə açılışı olan Qəbələ Arxeoloji Mərkəzi bu gün uğurla fəaliyyət göstərməkdədir. Qəbələ Beynəlxalq Hava Limanının istifadəyə verilməsi, Qədim İpək Yolu üzərində yerləşən bu tarixi məkanın hər bir guşəsində ən müasir xidmət infrastrukturlarının mövcudluğu, yeni salınmış yollar, körpülər və istirahət ocaqları təbiəti etibarı ilə Cənubi Qafqazın mirvarisi olan qədim Qəbələni daha da cazibədar edib. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları, göstərişləri, qayğı və tövsiyələrinə uyğun olaraq həyata keçirilən tədbirlər sayəsində son illər qədim Qəbələ ilə müasir Qəbələnin qeyri-adi, özü də son dərəcə uğurlu harmoniyası timsalında Cənubi Qafqazda həm də insanları getdikcə daha çox özünə cəlb edən ecazkar arxeoloji-turizm mərkəzi formalaşıb. Səkkiz yüz ildən artıq bir müddət ərzində Albaniyanın - qədim Azərbaycan dövlətinin baş şəhəri - paytaxtı olmuş qədim Qəbələ ən azı 2500 ildir ki, xalqımızın zəngin və şərəfli tarixini özündə yaşadır. Odur ki, bu şərəfli tarixi əbədiləşdirmək, onu daha dərindən və hərtərəfli araşdırmaq naminə Qəbələnin 2500 illiyini dövlət səviyyəsində qeyd etmək ümumi işin xeyrinə olar. Bu, Qəbələnin timsalında Azərbaycanın qədim tarixini, zəngin mədəni irsini və bugünkü dinamik inkişafını növbəti dəfə bütün dünyaya nümayiş etdirmək yolunda uğurlu bir addım olar.

Bu barədə aidiyyəti qurumlara da dəfələrlə həm şifahi, həm də yazılı müraciətlərim olub. Amma nədənsə bu sahəyə bilavasitə cavabdeh olan rəsmilərdən hələ də heç bir reaksiya yoxdur. Azərbaycanın birbaşa dövlətçilik tarixi ilə bağlı olan bu dərəcədə vacib və həssas məsələyə olan biganə münasibəti heç cür anlamaq olmur. Əmin olmaq istərdik ki, rəsmi dövlət qəzetinin bu mövzunu yenidən gündəmə gətirməsi daha nəticəsiz qalmayacaq.

Qafar CƏBİYEV,
AMEA-nın Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu Qəbələ arxeoloji ekspedisiyasının rəhbəri, tarix elmləri doktoru.

Turizm sahəsinə diqqət ildən-ilə artır

Turizm işi iqtisadiyyatın əsas gəlirli istiqamətlərindən biri sayılır. İstər ölkənin tanıdılması, istərsə də gəlirlərin artırılması üçün turizm sahəsinə diqqət ildən-ilə artır. Turizm sektorunda sahibkarlıq fəaliyyəti üçün lisenziya tələbinin ləğv edilməsi isə bu sahədə müsbət biznes və investisiya mühiti formalaşdırıb.

Turizmin inkişafı həm də Azərbaycanın tarixi-mədəni irsinin nadir nümunələrinin qorunub saxlanması, bu irsin olduğu kimi gələcək nəsillərə çatdırılmasında xüsusi ilə önəmlidir.

Rayonumuzda turizmin fərqli növlərinin- sağlamlıq, qış, mədəni, işgüzar, ekoturizm və kənd turizmi kimi formalarının inkişafı bölgəyə daha çox turistlərin cəlb edilməsi məqsədini daşıyır.

Məhz bu məqsədlə turizmin mövsümiliyinin aradan qaldırılması, il boyu turizm xidmətlərinin təşkili və turistlərin qalma müddətinin uzadılması üçün qış turizminin inkişafına da xüsusi diqqət göstərilir. Bu cəhətdən rayonumuzda fəaliyyət göstərən "Tufandağ" Qış-Yay Turizm İstirahət Kompleksi istər iqtisadi, istərsə də sosial cəhətdən böyük əhəmiyyətə malikdir.

Qəbələyə turistlərin daha çox cəlb edilməsi üçün turizm sektorunda göstərilən xidmətlərin yalnız kəmiyyət göstəriciləri deyil, turistlərin məmnunluq səviyyəsinin artırılmasına nail olmaq üçün ixtisaslı kadrların hazırlanması prosesi də uğurla davam etdirilir.

Burada beynəlxalq səviyyəli tədbirlərin və görüşlərin keçirilməsi də şübhəsiz ki, turizmin inkişafına, ölkəmizin tanıdılmasına öz davamlı töhfələrini verir.

Bu gün rayonumuzun turizm müəssisələrinin mühüm vəzifəsi bölgəyə gələn turistlərin sayını artırmaq, Qəbələni regional və qlobal turizm destinasiyası kimi tanıtmaqdır.

"Qəbələ"

"Winners" jurnalı rayonumuzdakı istirahət mərkəzindən yazıb

Fransada nəşr olunan "Winners" jurnalında Qəbələ rayonundakı "Chenot Palace Health

Wellness Hotel" oteli haqqında məlumat dərc olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məlumatda Qəbələnin təbiətindən, "Chenot Palace Health Wellness Hotel" otelində göstərilən yüksək səviyyəli xidmətlərdən, otel işçilərinin peşəkarlığından yazılıb.

Qeyd edək ki, 2017-ci ildə Parisdə "Chateau de Ferrieres" qəsrində 15-ci "Prix Villegiature 2017" - ən yaxşı otel, otel dizaynı və memarlığı, spa, xidmət kimi 21 nominasiya üzrə mükafatlandırma mərasimində "Chenot Palace Health Wellness Hotel" 6 otel arasında Avropada ən yaxşı spa, kurort və otel nominasiyası üzrə qalib gələrək mükafatlandırılıb.

Komandamız zona yarışlarında qalib gəlib

Məktəblər arasında respublika çempionatının proqramına uyğun olaraq bu günlərdə İsmayıllı Olimpiya İdman Kompleksində atletika idman növü üzrə zona yarışı keçirilib.

Region rayonlarının mübarizə apardığı yarışda Qəbələni Vəndam qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin komandası təmsil edib. Yarışın yekununda I yeri Balakən rayonunun Şərif kənd, II yeri Qəbələ rayonunun Vəndam qəsəbə 1 nömrəli, III yeri İsmayıllı rayonunun Hacıhətəmli kənd tam orta məktəblərinin komandaları tutub.

Vəndam qəsəbə məktəbinin idman müəllimi Nizami Seyidovun yetirmələrindən oğlanlar arasında Bəxtiyar Bəxtiyarlı 100 və 400 metr, Toğrul Qarakişiyev 200 metr məsafəyə qaçışda birinci yerləri qazanıblar. Qızlar arasında keçirilən yarışda isə Çiçək Mehralı 100 və 400 metr, Rəqsanə Səbzəliyeva 200 metr məsafəyə qaçışda birinci yerləri əldə ediblər. Komanda üzvlərindən Fuad Mustafa və Çinarə Ramazanovanın çıxışları daha yaxşı olub.

Qaliblər diplomlarla təltif olunub.

Çempionatın əsasnaməsinə uyğun olaraq zona yarışında I və II yeri tutan məktəb komandaları final mərhələsinə vəsiqə qazanıb.

Biz də qalibləri təbrik edir, onlara Azərbaycan Çempionatının final yarışlarında uğurlar arzulayırıq.

Ədalət ƏLİYEV,
rayon uşaq-gənclər idman-şahmat məktəbinin direktoru.